

Leidraad CITES

Convention on International Trade in Endangered Species
of Wild Fauna and Flora

platform

Datum 9 oktober 2025

Naam auteur(s) Commissie Wet- en regelgeving, werkgroep CITES

Disclaimer Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend. De teksten van de vigerende wet- en regelgeving zijn doorslaggevend.

Dit document is een uitgave van de Vereniging BVF Platform. Het is in opdracht van het bestuur opgesteld door de werkgroep CITES van de commissie Wet- en regelgeving.

Vragen en opmerkingen over de inhoud van deze notitie kunt u kenbaar maken via het emailadres: commissiewetenregel@bvfplatform.nl

Leden van de werkgroep CITES:

- Niels Beenhakker, BVF, Biomedical Primate Research Center (BPRC), Rijswijk;
- Michel Brik Ternbach, Consultant, Progress-Lifesciences;
- Evelien Kampert, BVF, Consultancy High Risk Biosafety, Utrecht;
- Johan van Valkenburg, Vakgebied Invasieve planten, NVWA, Wageningen.

Inhoudsopgave

Table of Contents

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Doel.....	5
1.3	Scope.....	5
1.4	Leeswijzer.....	5
1.5	Afkorting.....	6
1.6	Definities en begrippen.....	6
2	(Inter)nationale Wet- en regelgeving CITES.....	8
2.1	Internationaal.....	8
2.2	EU niveau.....	8
2.2.1	De Bijlagen.....	9
2.3	Implementatie NL.....	10
2.4	Aangrenzende wetgeving.....	11
3	Stappenplan.....	12
3.1	Transport binnen EU (import en export tussen lidstaten).....	12
3.2	Inleiding Import (van buiten EU).....	13
3.2.1	Import Start.....	15
3.2.2	Import Bijlage A.....	16
3.2.3	Import Bijlage B.....	17
3.2.4	Import Bijlage C.....	17
3.2.5	Import Bijlage D.....	18
3.2.6	Import Einde.....	18
3.3	Inleiding Export (naar buiten de EU).....	18
3.3.1	Export Start.....	20
3.3.2	Export Appendix I.....	21
3.3.3	Export Appendix II.....	22
3.3.4	Export Appendix III (en Bijlage A, B of C).....	23
3.3.5	Export Niet CITES, wel Bijlage A, B of C.....	24
3.3.6	Export Niet CITES, wel Bijlage D.....	24
4	Vergunningen en kennisgevingstraject.....	25
5	Bronvermelding.....	26
6	Bijlagen.....	27
6.1	Bijlage 1, Stroomschema totaal.....	27

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) is het verdrag uit 1974 dat de internationale handel in bedreigde dier- en plantensoorten reguleert en zo nodig verbiedt.

Al in 1984 werd naar aanleiding van het CITES-verdrag de eerste Europese verordening van kracht. Sindsdien zijn meerdere wijzigingen aangebracht. Deze Leidraad is gebaseerd op de nieuwe regels die sinds 20 mei 2023 gelden voor de EU-lidstaten.

De EU heeft ervoor gekozen om naast de soorten die zijn opgenomen in CITES (Appendices I, II, en III), ook niet-CITES soorten op te nemen in de Bijlagen van de EU-verordening (Bijlage A, B, C en D) (zie 2.2). De Europese Unie wil bepaalde soorten een hogere mate van bescherming geven dan dat wat wordt toegekend op internationaal niveau. Dit extra beschermingsniveau voor bepaalde soorten maakt de wetgeving van de Europese Unie ambitieuzer en strenger dan dat van CITES.

1.2 Doel

Instellingen hebben van doen met deze CITES-regels op het moment dat beschermde dier- of plantensoorten en (afgeleide) producten hiervan worden verhandeld of vervoerd. Doel van de Leidraad is om deze instellingen en met name de BVF te informeren over de verplichtingen die op basis van de CITES-wetgeving en de EU-verordening voor hen van toepassing zijn en een handreiking te bieden hoe aan deze verplichtingen kan worden voldaan.

1.3 Scope

De scope van deze Leidraad betreft de import, het “in bezit hebben van” en export van beschermde dier- of plantensoorten en afgeleide producten hiervan (levend, maar bijvoorbeeld ook gefixeerd materiaal), ten behoeve van diagnostisch en/of wetenschappelijk onderzoek. Museale collecties zijn van deze Leidraad uitgesloten.

1.4 Leeswijzer

In deze Leidraad wordt naast overzicht van vigerende wet- en regelgeving, handvat geboden hoe aan de CITES-verplichtingen kan worden voldaan.

In Hoofdstuk 3 is een stappenplan uitgewerkt. Bij het doorlopen hiervan wordt duidelijk of de CITES-wetgeving van toepassing is op de voorgenomen activiteiten en zo ja, welke procedures in gang gezet moeten worden. In Hoofdstuk 4 volgt informatie over het Vergunningen- en kennisgevingstraject.

Op meerdere plaatsen in de Leidraad wordt verwezen naar externe bronnen, onder meer naar de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ([RVO](https://www.rvo.nl)). De lezer wordt geadviseerd om naast deze Leidraad tevens de website van de RVO te raadplegen waar meer in detail benodigde documentatie en te volgen procedures worden uitgewerkt.

1.5 Afkortingen

ADR:	Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route
BVF:	Biologischeveiligheidsfunctionaris
CITES:	Convention on International Trade of Endangered Species
DBP:	Dierlijke bijproducten
EC:	Europese Commissie
EU:	Europese Unie
GCP:	Grens Controle Post
IATA:	International Air Transport Association
LNV:	Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (voorheen LNV)
MTA:	Material Transfer Agreement
NVWA:	Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit
RVO:	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
WA:	Wetenschappelijke Autoriteit
WSG:	Wetenschappelijke Studiegroep

1.6 Definities en begrippen

- **Aantonen legaal bezit:**
Bij het (weder-)uitvoeren van (plantaardig of dierlijk) materiaal moet aangetoond worden dat het legaal in bezit is. Bewijs kan bijvoorbeeld zijn:
 - EU-certificaten van de ouderdieren voor dieren op Bijlage A Verordening (EG) nr. 338/97/ 2023/966
 - Een kopie van de administratie
 - Een oorsprongsverklaring voor bloembollen
 - Een overdrachtsverklaring
 - Bij wederuitvoervergunning: kopie van de invoervergunning
- **Administratieve autoriteit:** degene die onder meer de vergunningen beheert. In Nederland is dit de RVO.
- **Administratieplicht:** plicht om een administratie bij te houden met gegevens zoals herkomst, CITES-documenten en merktekens. Deze plicht geldt voor (materiaal van) levende (gefokte) dieren en gekweekte planten die op een CITES-Appendix staan vermeld. Zie ook website [RVO](#) (Ref.1).
- **Afgeleide producten:** delen van een CITES-soort of producten waarin (een deel van) een CITES-soort is verwerkt. De CITES-regelgeving geldt niet alleen voor levende en dode dieren of planten maar ook voor afgeleide producten.
- **Annotatie:** een aantekening bij een soort in de CITES-Appendices of Bijlagen bij de Europese verordening. Soms is een onderdeel van een soort er als een annotatie bijgezet. Soms is er een onderdeel van een soort (bijvoorbeeld zaden) vrijgesteld van CITES of gelden juist bepaalde aanscherpingen. Annotaties worden ook in [Speciesplus.net](#) (Ref.2) aangegeven als 'Notes' bij de soorten.
- **Conference of Parties (CoP):** bijeenkomst van de landen die het CITES-verdrag hebben ondertekend.
- **Handel:** het binnenbrengen in de Europese Gemeenschap met inbegrip van de aanvoer vanuit zee, de uitvoer en wederuitvoer vanuit de Europese Gemeenschap

en het gebruik, het vervoer en de overdracht van eigendom, in de Europese Gemeenschap of in een Lidstaat, van specimens (zie ook hoofdstuk 4).

- **Koerier:** In het kader van CITES wordt geen 'erkende' koerier vereist zoals dit geldt voor Dierlijke Bijproducten. Wel van belang een koeriersdienst te selecteren die voor een correcte afhandeling bij de Douane kan zorgen.
- **Land van herkomst:** (oorsprong) land waar een specimen is gevangen of aan de natuur is onttrokken, in gevangenschap is gekweekt of door kunstmatige voortplanting is verkregen.
- **Management autoriteit:** controlerende instantie. In Nederland zijn dit de douane en de NVWA. De douane controleert in- en uitvoer. De NVWA controleert de handel binnen Nederland.
- **Merkplicht:** de plicht om gefokte dieren van CITES-Bijlage A of de Vogelrichtlijn (een Europese wet inzake het behoud van de vogelstand), te voorzien van een merkteken. Zo'n merkteken kan bijvoorbeeld een chip zijn. Dit is de definitie in het kader van CITES en de Vogelrichtlijn; op basis van andere regelgeving kan er ook een merkplicht zijn voor andere dieren.
- **Oorsprongscodes:** een oorsprongscodes is een hulpmiddel om eenvoudig aan te kunnen geven waar een specimen vandaan komt en/of wat het doel van het specimen is. Bijvoorbeeld of het uit het wild komt, of dat het in gevangenschap is gefokt en of het voor commerciële doeleinden is gefokt of niet. Voor een overzicht van de definities behorende bij de verschillende codes verwijzen we naar een door CITES uitgegeven "[Gids voor de toepassing van Cites-oorsprongscodes](#)" (Ref. 3).
- **Specimen:** elk dier of elke plant, dood of levend, elk deel daarvan en elk daarvan verkregen product, al dan niet in andere goederen vervat. Een specimen wordt beschouwd als een specimen behorend tot één van de in de Bijlagen A tot en met D van de Europese verordening genoemde soorten indien het een dier of een plant is, dan wel een deel of een afgeleid product van een dier of een plant, waarvan ten minste één "ouder" tot een dergelijke soort behoort.
- **Voorbehoud:** Een CITES voorbehoud (ook wel een disclaimer of reservation genoemd) is een officiële verklaring of mededeling die een staat maakt om af te wijken van de CITES-regels voor bepaalde soorten of om de interpretatie van CITES-regels te verduidelijken, wat anders kan zijn dan de uitleg van andere staten. Voor deze Leidraad wordt met voorbehoud het voorbehoud van de EU bedoeld waarbij EU-Bijlagen in uitzonderingen ook minder streng kunnen zijn dan de CITES-appendices.
- **Wederuitvoer uit de Gemeenschap:** uitvoer uit de Europese Gemeenschap van een specimen dat daar eerder is binnengebracht.
- **Wetenschappelijke autoriteit CITES:** permanent adviescollege die vergunningaanvragen toetst en een adviesfunctie heeft voor de administratieve autoriteit. Deze autoriteit is zowel op Nederlands, als ook op Europees niveau aangesteld. Per onderwerp kan de wetenschappelijke autoriteit een werkgroep vormen.

2 (Inter)nationale Wet- en regelgeving CITES

2.1 Internationaal

Het CITES-verdrag ([Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna](#)) (Ref 4) is een internationale overeenkomst tussen overheden. Doel van dit verdrag is dat de internationale handel in dier- en plantensoorten geen bedreiging mag vormen voor het voortbestaan van deze soorten.

Soorten kunnen worden opgenomen in één van de drie CITES-Appendices op grond van hun biologische status en de eventuele impact van de internationale handel daarop. In **Appendix I** staan de soorten die met uitsterven worden bedreigd en die eventueel door de internationale handel worden getroffen. Dit houdt in dat alle internationale commerciële handel in deze soorten in principe verboden is of in sommige gevallen slechts bij uitzondering wordt toegestaan. De meeste soorten echter staan in **Appendix II**. Het gaat hier om soorten die niet meteen met uitsterven worden bedreigd, maar daarvan ook niet zijn gevrijwaard mits de handel streng wordt gecontroleerd. Sommige soorten staan ook in Appendix II omdat ze lijken op soorten die reeds eerder zijn opgenomen. Het opnemen van deze zogenaamde "lookalikes" maakt het voor de administratieve instanties en de wetshandhavers eenvoudiger om de internationale handel te controleren. Internationale commerciële handel in de in Appendix II vermelde dier- en plantensoorten is toegestaan, mits iedere zending is voorzien van de vereiste vergunningen. **Appendix III** omvat soorten die onderhevig zijn aan de voorwaarden van een bepaalde CITES-partij en waarvoor de medewerking van andere CITES-partijen is vereist om de internationale handel te controleren.

2.2 EU niveau

De Europese Unie (EU) heeft de CITES-soorten verdeeld over Bijlage A, B, C en D in de Basisverordening. Deze Bijlagen samen noemen we de Soortenlijst. Soorten op Bijlage A zijn het strengst beschermd. Voor soorten op Bijlage D gelden de minst strenge regels. Bijlage D geldt alleen in de EU. Voor de koop of verkoop van deze soorten heeft u verschillende documenten nodig. Dit hangt af van de Bijlage waarop de soort staat.

De tenuitvoerlegging van CITES in de EU wordt geregeld door middel van EU-regelgeving die rechtstreeks toepasbaar is in de lidstaten. De huidige EU-verordeningen betreffende de tenuitvoerlegging van CITES zijn:

- [\(basis\)Verordening \(EG\) nr. 338/97](#) van de Raad van 9 december 1996 inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer. (Ref. 5)
- [\(uitvoerings\)Verordening \(EG\) nr. 865/2006](#) van de Commissie van 4 mei 2006 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer. (Ref. 6)

Deze twee verordeningen vormen het wettelijke kader voor alle EU-regelgevingen en regelingen voor zowel de internationale als de nationale handel in de in het wild levende dier- en plantensoorten in de EU.

De meest recente aanvullingen en aanpassingen op bovenstaande verordeningen zijn:

- [VERORDENING \(EU\) 2023/966](#) van de Commissie van 15 mei 2023 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad om rekening te houden met de wijzigingen die zijn aangenomen op de 19e vergadering van de Conferentie van de

Partijen bij de Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten (CoP19). (Ref. 7)

- [\(uitvoerings\)VERORDENING \(EU\) 2025/6](#) van de Commissie van 6 januari 2025 tot instelling van een verbod op het binnenbrengen in de Unie van specimina van bepaalde in het wild levende dier- en plantensoorten overeenkomstig Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer. (Ref. 8)

- **Verordening (EG) nr. 338/97** van de Raad voorziet in een algemeen wettelijk kader en bepaalt de voorwaarden voor zowel de handel als de invoer, uitvoer en wederuitvoer binnen de EU van species van in de vier Bijlagen van deze verordening vermelde soorten (zie hieronder voor meer details betreffende de Bijlagen). Ook de voor deze handel vereiste procedures en documenten (bv. in- en uitvoervergunningen, certificaten voor de wederuitvoer, kennisgevingen van invoer en interne handelscertificaten) zijn hierin vastgesteld. De verordening regelt onder andere ook de overbrenging van levende specimina en de soorten overtredingen. In de verordening worden tevens diverse organen op EU-niveau opgericht zoals het Comité voor de handel in de in het wild levende dier- en plantensoorten, de Wetenschappelijke Studiegroep (WSG) en de Toezichtsgroep. Deze organen bestaan uit afgevaardigden van de lidstaten en die worden samengeroepen en voorgezeten door de Europese Commissie.

- **(Uitvoerings-) verordening (EG) nr. 865/2006** van de Commissie, gewijzigd bij [Verordening \(EG\) nr. 100/2008](#) (Ref. 9) van de Commissie, voorziet in uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad en behandelt praktische aspecten van de regelgeving bij de handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten. Ze betreft zowel de standaardmodelformulieren die voor vergunningen, certificaten, kennisgevingen en aanvragen moeten worden gebruikt als de etiketten voor wetenschappelijke specimina. Aan de voorwaarden voor het afgeven van deze documenten, de geldigheid en het gebruik ervan zijn aanvullende bepalingen verbonden. Deze verordening behelst onder andere ook bepalingen voor in gevangenschap geboren en gefokte dieren, kunstmatig gekweekte planten, persoonlijke bezittingen en huisraad, en het merken en etiketteren van bepaalde specimina.

2.2.1 De Bijlagen

Er zijn vier Bijlagen (A, B, C en D) bij Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad. Bijlagen A, B en C stemmen grotendeels overeen met Appendices I, II en III van CITES, maar bevatten ook enkele soorten die niet door CITES zijn opgenomen, maar door EU-wetgeving worden beschermd. Bijlage D, waarvoor geen equivalent in CITES bestaat, bevat soorten die in aanmerking komen om te worden opgenomen in één van de andere Bijlagen en waarvoor de invoer in de EU derhalve wordt gecontroleerd. Dit wordt vaak de „monitoring list” (controlelijst) genoemd. Om consistent te zijn met andere EU-regelgeving op het gebied van de bescherming van inheemse soorten, zoals de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn, worden bepaalde in Bijlage I en II van CITES vermelde inheemse soorten aan Appendix A toegevoegd.

Voor een recent overzicht zie:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023R0966>

Voor individuele soorten raadpleeg:

https://speciesplus.net/species#/taxon_concepts/6923/legal

De EU-regelgeving voor de handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten voorziet niet alleen in de bepalingen van CITES en het merendeel van

de CITES-resoluties, ze gaat in bepaalde opzichten ook verder dan de voorwaarden van de overeenkomst:

- de EU-regelgeving legt strengere voorwaarden voor de invoer op dan CITES. Invoervergunningen zijn niet alleen vereist voor soorten uit Bijlage A, maar ook voor soorten uit Bijlage B. Kennisgevingen van invoer zijn vereist voor Bijlagen C en D;
- sommige in Appendix II van CITES vermelde soorten zijn opgenomen in Bijlage A van de EU-regelgeving en mogen derhalve niet worden verhandeld noch voor commerciële doeleinden worden gebruikt;
- levende specimen van de in Bijlage A en B vermelde soorten mogen alleen in de EU worden ingevoerd indien degene voor wie de specimen bestemd zijn, over de passende uitrusting beschikt om ze te huisvesten en te verzorgen. CITES eist dit slechts voor de invoer van levende specimen vermeld in Appendix I;
- de EU-regelgeving regelt zowel de handel binnen en tussen de EU-lidstaten — wat als interne handel wordt beschouwd — als de internationale handel met niet-EU-lidstaten. CITES regelt enkel de internationale handel;
- Verordening (EG) nr. 338/97 geeft de EU-lidstaten het recht om de invoer met betrekking tot bepaalde soorten en landen tijdelijk te schorsen (negatief advies van de Wetenschappelijke Studiegroep van de EU en schorsing van de invoer in de EU), zelfs als de handel conform CITES is toegestaan.

Vergunningen, certificaten of kennisgevingen zijn vereist voor de handel naar en vanuit de EU (invoer, uitvoer, wederuitvoer) in dier- en plantensoorten (of delen of afgeleide producten ervan) die zijn opgenomen in een van de vier Bijlagen. Voor de handel binnen de EU van de in Bijlage A vermelde soorten is bovendien een specifiek EU-certificaat vereist. De documenten worden alleen afgegeven als er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan en moeten aan de douane worden overhandigd voordat een zending de EU mag binnenkomen of verlaten.

De aangewezen administratieve instantie van de betreffende EU-lidstaat (in Nederland RVO) beslist in samenwerking met de nationale Wetenschappelijke Autoriteit of aan de voorwaarden is voldaan. Bij dit proces kan de vraag rijzen:

- of de handel een nadelig effect heeft op het voortbestaan van de soort in het wild;
- of het specimen legaal is verkregen;
- in het geval van een levend specimen: of het transport voor het specimen op de juiste wijze is voorbereid; en
- in het geval van een levend specimen van een in Bijlage A of B vermelde soort: of de importeur over de passende uitrusting beschikt om de levende specimen te huisvesten en te verzorgen.

2.3 Implementatie NL

De CITES-verordening is onderdeel van de per 1 januari 2024 in werking getreden [Omgevingswet](#) (Ref. 10).

De uitvoering van deze wet is belegd bij RVO: zie

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/omgevingswet>.

De CITES-verordening en de tenuitvoerlegging daarvan in de EU is in Nederland dus belegd bij RVO, wat in Nederland de administratieve autoriteit is voor CITES. Handhaving en controle op de naleving is belegd bij de Douane en de Nederlands Voedsel en Warenautoriteit (NVWA). Aanvragen voor import van materiaal of levende exemplaren van soorten die onder deze CITES-regelgeving vallen dienen ook ingediend te worden bij RVO. Informatie en algemene vragen over de diverse procedures zijn te vinden op: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/cites/cites-soort>

De Bijlage behorende bij Artikel 1 van Verordening (EU) 2025/6 is relevant in verband met de in Artikel 4 van Verordening (EG) nr. 338/97 opgenomen voorschriften, die betrekking hebben op het binnenbrengen van dier- en plantensoorten die in de Bijlage worden genoemd.

De nationale bepalingen om te voorzien in de uitvoering van Verordening (EG) nr. 338/97 zijn reeds opgenomen in het [Besluit activiteiten leefomgeving](#) (Ref. 11). Daarmee is ook voorzien in de implementatie van Uitvoeringsverordening (EU) 2025/6.

- **De Wetenschappelijke Autoriteit CITES**

Omdat artikel 17.2, eerste lid, van de Omgevingswet regelt dat de Minister van Infrastructuur en Waterstaat de leden van een adviesorgaan benoemt en ontslaat, is in het voorgestelde tweede lid geregeld dat deze bevoegdheid ten aanzien van de leden van de Wetenschappelijke Autoriteit CITES berust bij de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, als eerstverantwoordelijke bewindspersoon.

- **Controle en handhaving**

De Douane voert controle uit aan de grens (in- en uitvoer). De NVWA controleert de naleving van de verordening binnen Nederland. In aanvulling hierop ondersteunt de NVWA grenscontroles op verzoek van de Douane.

2.4 Aangrenzende wetgeving

Naast de hierboven genoemde CITES- en EU-verplichtingen die gelden voor invoer, uitvoer en wederuitvoer van dier- en plantensoorten (of delen of afgeleide producten ervan), moet ook onderzocht worden of aangrenzende wetgeving van toepassing is. Er kunnen verschillende regelgevingen van kracht zijn voor hetzelfde materiaal. Er zal voldaan moeten worden aan alle geldende regels.

- **Transport dieren**

Het vervoer van dieren is niet onderworpen aan de bepalingen van de ADR. De voorschriften van de internationale luchtvaartorganisatie IATA voor het vervoer door de lucht van levende dieren kunnen worden gebruikt als richtsnoer: [Live Animals Regulations](#) (Ref. 12).

En verder verwijst de ADR naar voorschriften voor het vervoer van levende dieren die zijn opgenomen in Verordening (EG) nr. 1/2005 van de Raad van 22 december 2004 inzake de bescherming van dieren tijdens het vervoer. Voor levende dieren wordt adequate huisvesting vereist wat nader wordt uitgewerkt in de [Wet dieren](#).

Tevens wordt in de Wet dieren voor vervoer verwezen naar de Regeling houders van dieren: Hoofdstuk 4 Dierenvervoer. Zie ook bijvoorbeeld het document '[Vergunningen voor vervoerders van gewervelde dieren](#)'.

De NVWA geeft op haar [website](#) uitvoerig toelichting op de procedures voor import van dieren en dierlijke producten: Stappenplan, import uit derde landen of ander EU land, vooraanmelding importzendingen, controle op zending en documenten bij de Grenscontrolepost (GCP), procedures en voorschriften, etc.

- **Transport planten**

Het vervoer van planten is evenmin geregeld in de ADR. Voor import, verkeer en gebruik van fytosanitair risicodragend materiaal worden kaders gegeven in de EU-Plantgezondheidsverordening (EU) 2016/2031, Verordening (EU) 2019-829 en de Nederlandse Plantenziektewet. Zie ook de [Eisentabel R&D Fyto](#) van de NVWA.

Zie ook de [Leidraad Transport](#) van Biologische Materialen op de website van het BVF Platform.

- **Dierlijke bijproducten (DBP)**

Voor invoer van dierlijk materiaal als afgeleid product van een levend dier welke voorkomt op Bijlage A t/m D van de EU-verordening in het kader van CITES (denk aan stukjes weefsel, excreta, sperma, cellen) is een ontheffing nodig voor dierlijke producten voor onderzoek en diagnose. Hiervoor wordt verwezen naar de Leidraad '[Gebruik van dierlijke bijproducten voor diagnose, onderzoek of onderwijs](#)' op de website van het BVF Platform.

- **Nagoya Protocol**

Er dient te worden bepaald of de te importeren planten of dieren en afgeleide producten als genetische bron onder de EU Access and Benefit Sharing (ABS) Verordening in het kader van het Nagoya Protocol vallen. En zo ja, welke procedures in gang moeten worden gezet. Hiervoor wordt verwezen naar de Leidraad '[Nagoya Protocol](#)' op de website van het BVF Platform.

3 Stappenplan

In dit hoofdstuk wordt met behulp van een stroomschema inzicht gegeven in de processen bij het importeren of exporteren van materiaal wat (mogelijk) binnen de scope van de CITES-wetgeving valt.

In bijlage 1 is een totaaloverzicht van het gehele stroomschema te vinden (import + export). Deze is ook te vinden op de website van het BVF Platform in de kennisbank van de commissie Wet- en Regelgeving.

In de paragrafen 3.1 resp. 3.2 wordt nader ingegaan op de import- en exportverplichtingen, waarna in sub-paragrafen de stappen meer in detail worden beschreven.

3.1 Transport binnen EU (import en export tussen lidstaten)

Binnen de grenzen van de Europese Unie (en ook binnen Nederland) gelden specifieke afspraken m.b.t. het vervoer van (materiaal van) bedreigde diersoorten. Voor de import en export van samples tussen lidstaten zijn binnen de verordening (EG/338/97) afspraken gemaakt waarmee veel van de specifieke eisen vanuit CITES voor grensoverschrijdend transport niet van toepassing zijn.

Voor alle (materialen van) dier- en plantensoorten geldt dat het aantoonbaar moet zijn dat de gebruiker rechtmatig eigenaar is.

In de praktijk is dit relatief eenvoudig aan te tonen door middel van een MTA, of ander bewijs waarbij de verzender verklaart dat het materiaal (of het dier -/- de plant) aan de ontvanger wordt "overhandigd". Geadviseerd wordt dit document altijd met de zending mee te sturen zodat bij controle bewijs getoond kan worden.

Alleen voor soorten op Bijlage A gelden extra regels.

Voor deze soorten dient een EU-certificaat aangevraagd te worden.

Dit certificaat is een 'overdrachtsdocument' en vervangt de import- en export vergunningen zoals die voor CITES voor transport naar/van landen buiten de EU benodigd zijn (geldt dus alleen binnen de EU).

Dit certificaat moet met het materiaal verzonden worden en dient voor de ontvanger meteen als bewijs van het rechtmatig verkrijgen van het materiaal (of dier/plant).

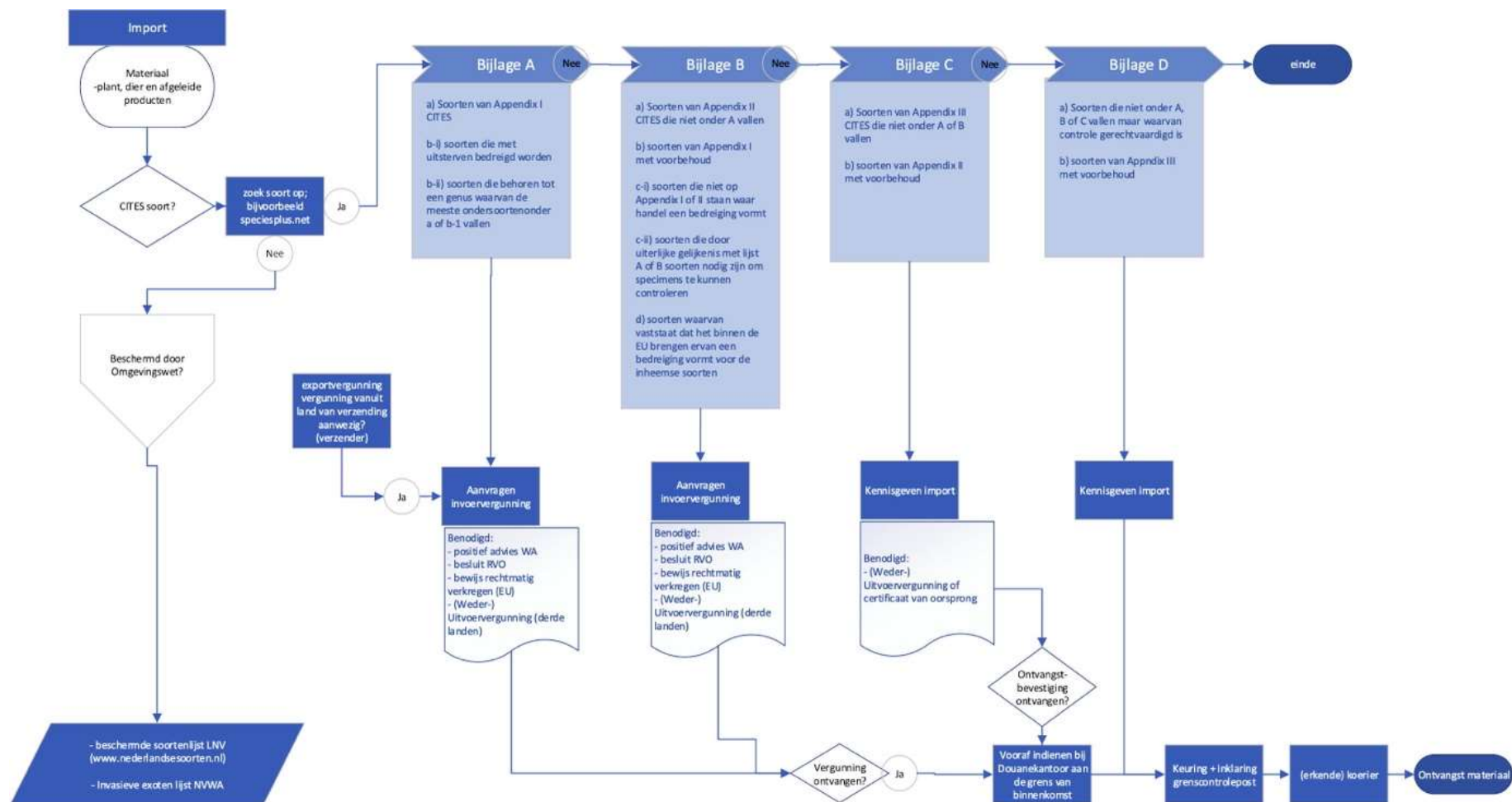
Bericht RVO:

Bij import via een ander EU-lidstaat en de grenscontrole aldaar, moeten zendingen bij aankomst in Nederland nogmaals via een GCP geïnspecteerd worden.

3.2 Inleiding Import (van buiten EU)

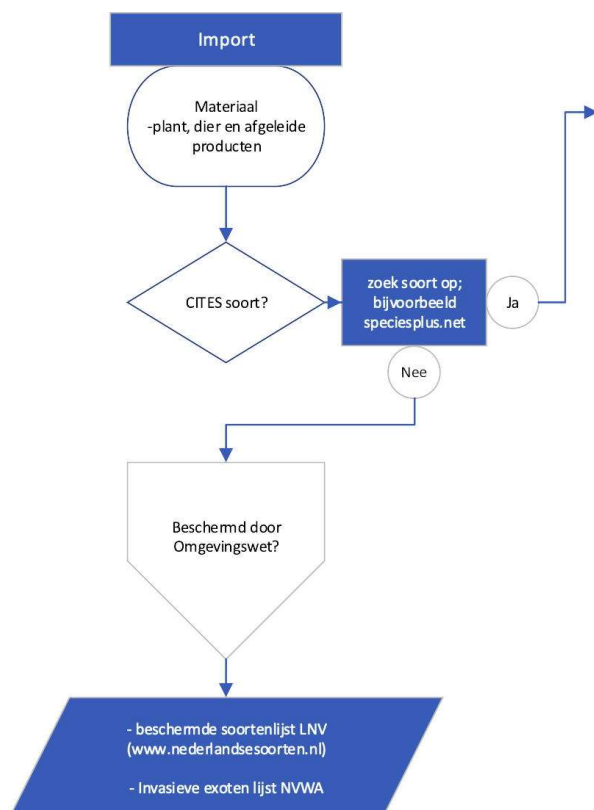
In onderstaande schema wordt het gehele proces van importeren van CITES-plichtig materiaal weergegeven. In de volgende paragrafen wordt er per onderdeel een nadere toelichting gegeven.

(zie figuur 1)

Figuur 1, stroomschema import (geheel)

3.2.1 Import Start

Figuur 2, stroomschema import start

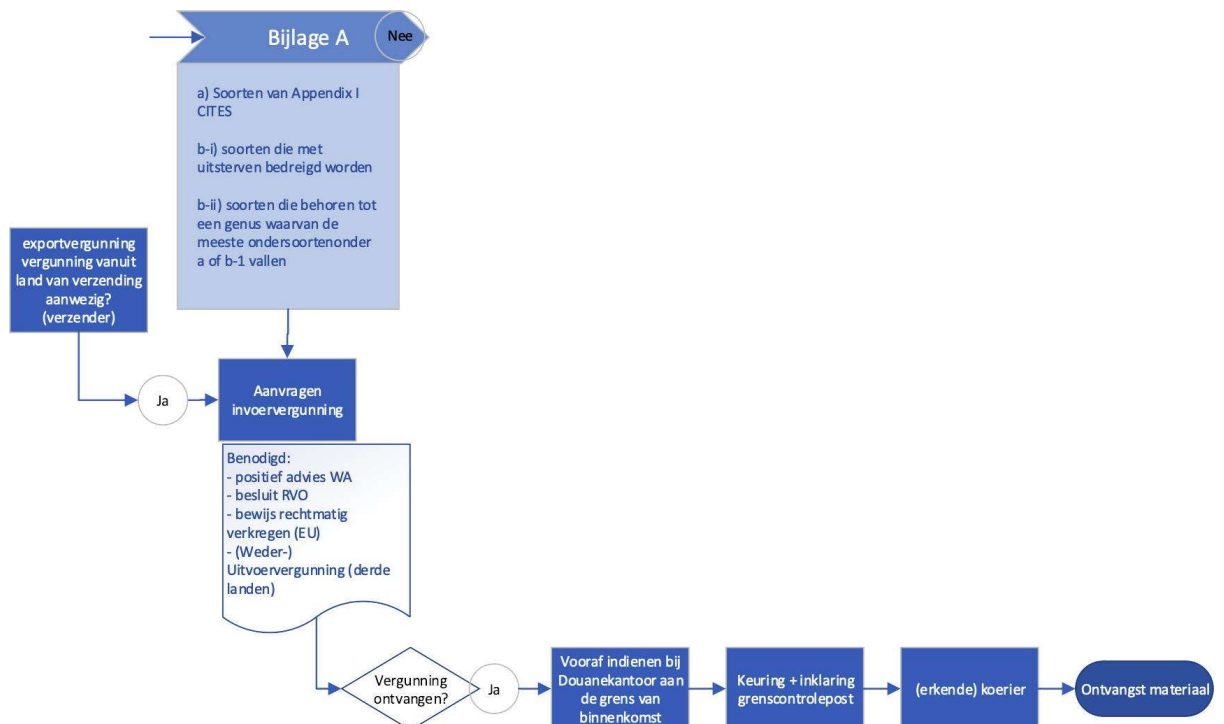
Voor het doorlopen van het schema is als eerste van belang om vast te stellen of het te importeren materiaal binnen de scope van de CITES-wetgeving valt.

Op de website www.speciesplus.net kan worden nagezocht of een soort op één van de lijsten staat, en zo ja op welke.

Let hierbij op dat het CITES-verdrag met Appendices (I – III) werkt, maar dat de EU een eigen verordening heeft die werkt met Bijlagen (A – D). Zie ook 2.2.1. Beiden worden op de website aangegeven, maar voor import in de EU is de EU-verordening leidend.

De ontvanger dient bij het CITES bureau van het verzendende land een voorlopige export permit aan te vragen. Daarbij is van belang dat de voorlopige exportpermit ten minste een half jaar geldig is in verband met de doorlooptijd van de procedure in Nederland.

3.2.2 Import Bijlage A

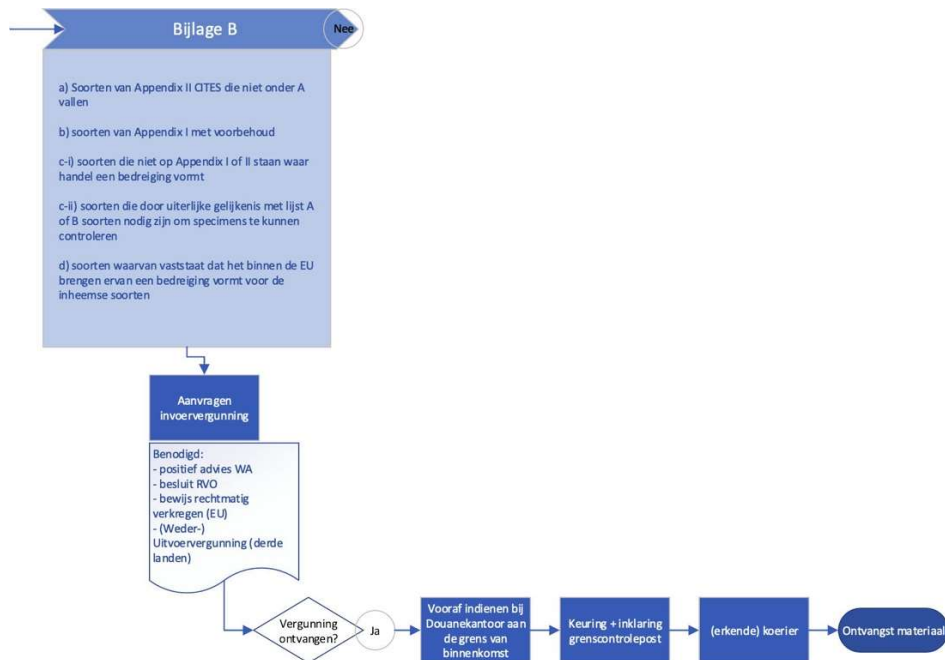

Figuur 3, stroomschema voor soorten op Bijlage A

Wanneer soorten op Bijlage A staan vermeld moet er een importvergunning worden aangevraagd. Deze wordt afgegeven op basis van een (proforma) exportvergunning van het land van verzending die vooraf aan RVO toegezonden moet worden als bijlage bij de vergunningaanvraag. Zorg ervoor dat de informatie op de exportvergunning exact overeenkomt met de aanvraag voor een importvergunning om vertraging bij de grenscontrole te voorkomen.

Zie site RVO <https://www.rvo.nl/onderwerpen/cites/documenten#invoervergunning> welke documenten nodig zijn voor de aanvraag, de kosten, eHerkenning niveau e.d.

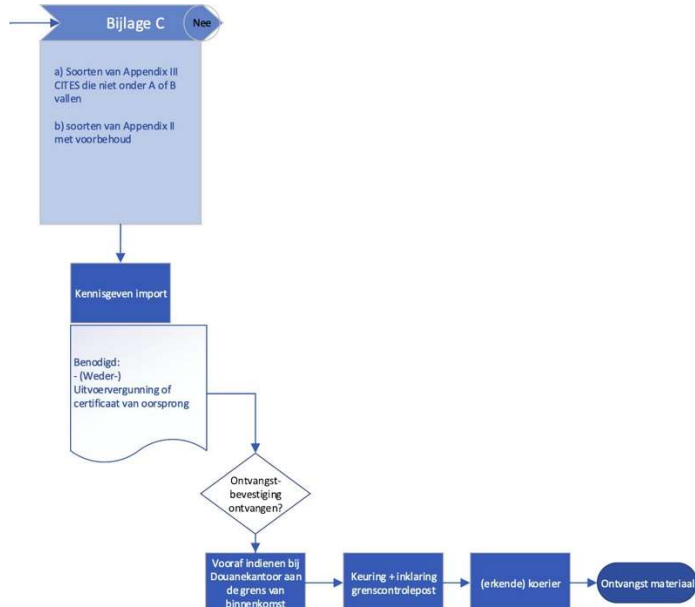
3.2.3 Import Bijlage B

Figuur 4, stroomschema voor soorten op Bijlage B

Staat een soort niet op Bijlage A maar wel op Bijlage B, dan kan er eerst een invoervergunning worden aangevraagd en is het niet noodzakelijk om eerst een exportvergunning van de verzender te verkrijgen. De verzender zal de exportvergunning wel bij de zending moeten sluiten en bij controle bij de grensinspectiepost zullen beide documenten tegelijkertijd aanwezig moeten zijn (import + export documenten).

3.2.4 Import Bijlage C

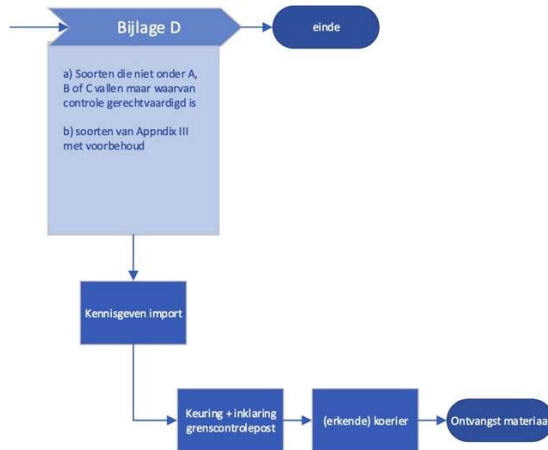

Figuur 5, stroomschema voor soorten op Bijlage C

Voor soorten op Bijlage C is een kennisgeving van import voldoende. Het kennisgevingsformulier kan worden aangevraagd bij de RVO (<https://www.rvo.nl/onderwerpen/contact>).

De verzender moet wel een uitvoervergunning of een Verklaring van oorsprong bijvoegen aan de zending zodat bij de grenscontrolepost de zending gecontroleerd kan worden.

3.2.5 Import Bijlage D

Figuur 6, stroomschema soorten op Bijlage D

Voor soorten op Bijlage D volstaat een kennisgeving bij RVO en in dit geval hoeft noch een Verklaring van oorsprong noch een uitvoervergunning te worden toegevoegd aan de zending.

3.2.6 Import Einde

Staat een soort ook niet op Bijlage D dan is deze Leidraad niet van toepassing. ("einde")

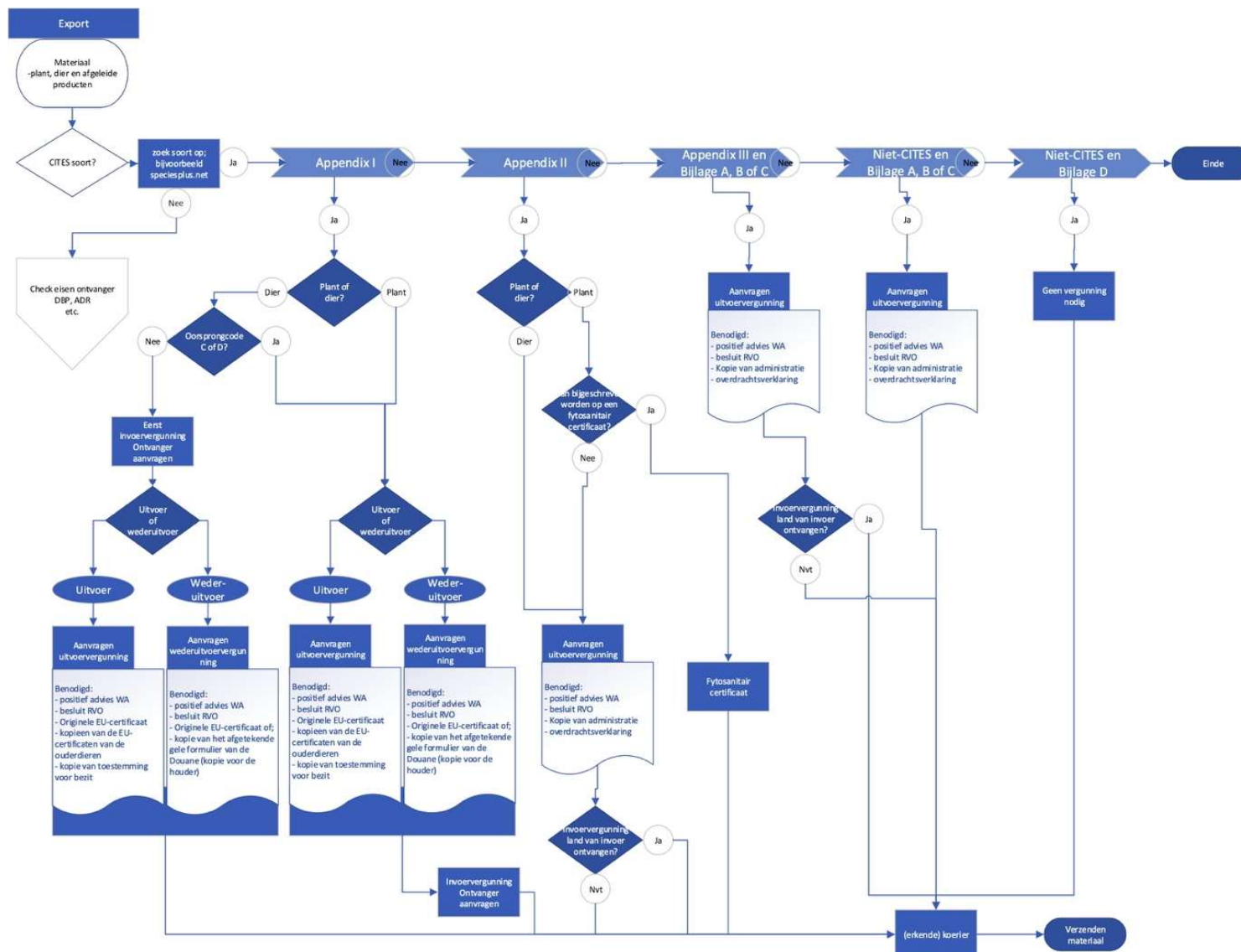
Wanneer de vergunning is verkregen of als de kennisgeving is gedaan, dan is het nuttig om de documenten voorafgaand aan de aankomst van de zending al in te dienen bij het Douanekantoor waar de zending de EU of NL zal binnenkomen.

Wanneer de zending arriveert kan het proces direct afgehandeld worden en hoeft er niet gewacht te worden op documenten wat in geval van bijvoorbeeld gekoelde zending kritiek kan zijn. Mocht er onverhoopt toch in de administratie iets niet goed zijn gegaan, dan kan dit ook voor aankomst gesignaleerd worden zodat er meer tijd is om te zorgen dat de benodigde informatie alsnog bij de Douane ingeleverd kan worden.

Wanneer het materiaal is ingeklaard kan het met een koerier naar de eindbestemming (importeur) vervoerd worden. Let op dat voor sommige materialen speciale eisen worden gesteld aan de koerier (bijvoorbeeld DBP). Ook kan importeren onder een importvergunning DBP noodzakelijk zijn. Deze vergunning is additioneel aan de eisen voor CITES en de eisen uit beide vergunning zullen gevolgd moeten worden.

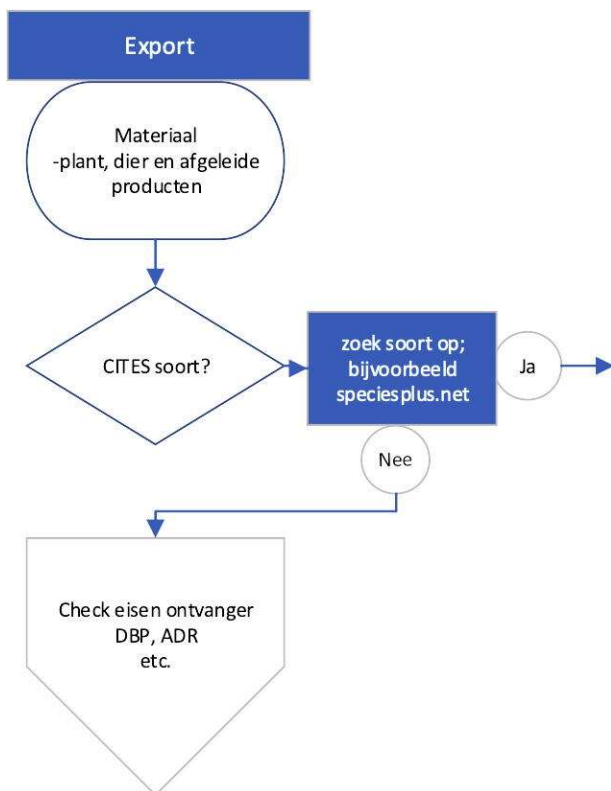
3.3 Inleiding Export (naar buiten de EU)

In onderstaand schema wordt het gehele proces van exporteren van CITES-plichtig materiaal weergegeven. In de daaropvolgende paragrafen wordt per onderdeel een nadere toelichting gegeven. Let erop dat bij export het ontvangende land additionele eisen kan stellen met betrekking tot bijvoorbeeld een gezondheidscertificaat voor dieren of dierlijk materiaal. Informeer bij het ontvangende land.

Figuur 7, stroomschema export (geheel)

3.3.1 Export Start

Figuur 8, stroomschema export, start

Ook voor export van materiaal van soorten is een check op www.speciesplus.net nuttig om vast te stellen op welke Appendix een soort voorkomt. Let hierbij speciaal op de benodigde 'oorsprongscodes' voor soorten op Appendix I.

Oorsprongscodes 'A' geeft aan dat het gaat om kunstmatig gekweekte planten van Bijlage A voor niet-commerciële doeleinden en kunstmatig gekweekte planten van de Bijlagen B en C en delen alsmede afgeleide producten daarvan.

Oorsprongscodes 'D' is bedoeld voor commerciële handel van dieren of dierlijk materiaal. Om in aanmerking te komen voor EG-certificaten met oorsprongscodes 'D' moet u aan kunnen tonen dat u commercieel handelt met uw dieren. Dit kan bijvoorbeeld door een uittreksel van de Kamer van Koophandel te overleggen als u een EG-certificaat aanvraagt.

Oorsprongscodes 'C' is bedoeld voor niet-commerciële handel van dieren of dierlijk materiaal.

De Europese regelgeving maakt geen onderscheid tussen de oorsprongscodes 'C' en 'D'. U mag met een dier van een hobbyfokker (code 'C') evenveel als met een dier van een commerciële fokker (code 'D'). In zoverre maakt het dus niet uit of oorsprongscodes 'D' of code 'C' op een EG-certificaat staat. U kunt nog steeds certificaten krijgen die voor meerdere transacties geldig zijn.

De internationale regelgeving maakt wel onderscheid tussen 'C' en 'D'. De oorsprongscodes 'D' wordt buiten de Europese Unie alleen geaccepteerd wanneer dieren van een fokinstelling komen die bij CITES is geregistreerd. Alleen als de fokker

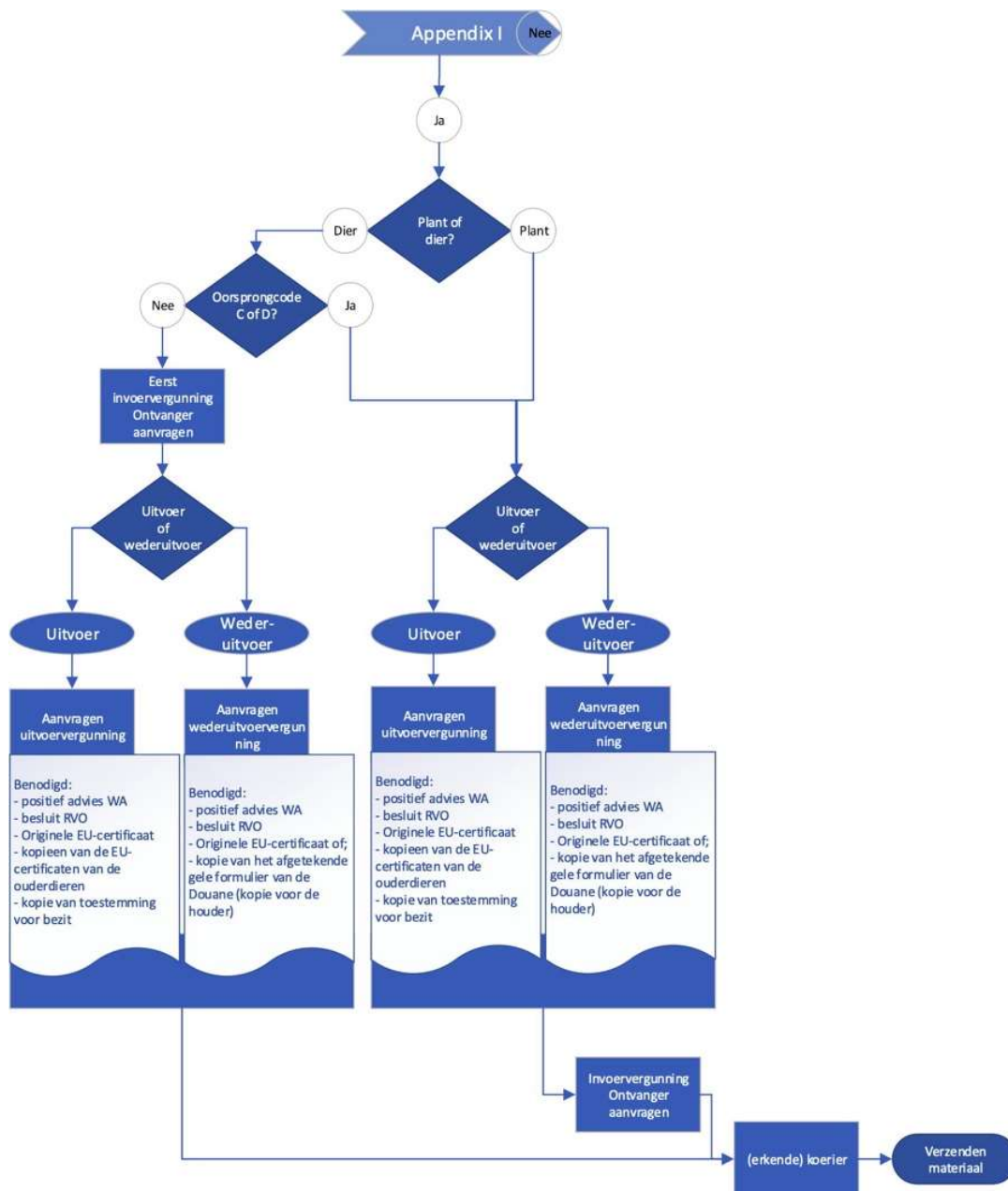
geregistreerd is, kunt u oorsprongscode 'D' op een (weder)uitvoervergunning of invoervergunning zetten.

In Nederland zijn geen fokkers internationaal geregistreerd. Gaat u dus dieren uitvoeren naar buiten de Europese Gemeenschap, dan vult u oorsprongscode 'C' in. Voor planten zijn de regels iets anders. De oorsprongscode 'D' wordt voor planten ook geaccepteerd als de kweekinstelling niet is geregistreerd.

Het is mogelijk om een ontheffing te verkrijgen om CITES-materiaal zonder alle verplichte documenten te verzenden. Hiervoor is een zgn. etikethouders-status benodigd welke aangevraagd kan worden bij RVO.

Dit wordt echter slechts in uitzonderlijke gevallen toegekend en zal in deze Leidraad derhalve niet verder toegelicht worden.

3.3.2 Export Appendix I

Figuur 9, stroomschema export soorten op Appendix I

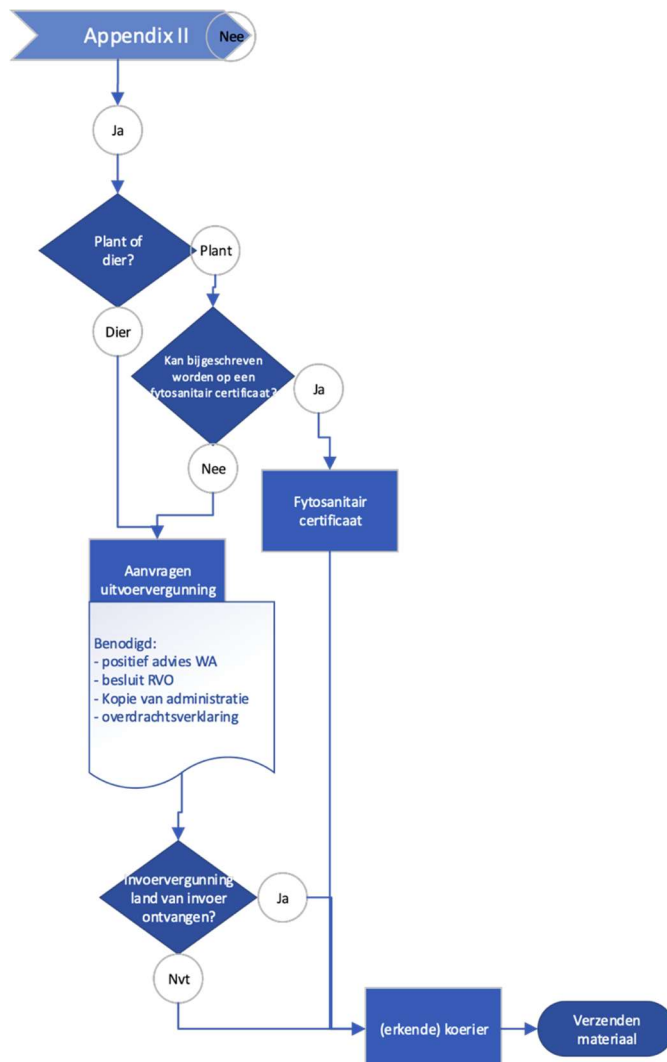
Om (materiaal van) soorten van Appendix I te exporteren naar buiten de EU waarvoor geen oorsprongscode C of D afgegeven is, moet eerst een (proforma) invoervergunning aangevraagd worden door de ontvanger. Pas wanneer het land van ontvangst een vergunning heeft afgegeven kan de exportvergunning aangevraagd worden.

Wanneer er wel een oorsprongscode C of D is afgegeven kan eerst een (proforma) uitvoervergunning worden aangevraagd waarmee de ontvanger een importvergunning kan aanvragen.

Voor planten geldt dat er altijd eerst een invoervergunning aangevraagd moet worden in het ontvangende land voordat een exportvergunning aangevraagd kan worden.

Voor uitvoer of wederuitvoer gelden min of meer dezelfde regels, echter zal de documentatie die aangeleverd moet worden verschillend zijn. In alle gevallen is het noodzakelijk om aan te tonen dat het materiaal rechtmatig verkregen is, bijvoorbeeld door het overleggen van de originele importvergunning van het betreffende materiaal.

3.3.3 Export Appendix II

Figuur 10, stroomschema export Appendix II

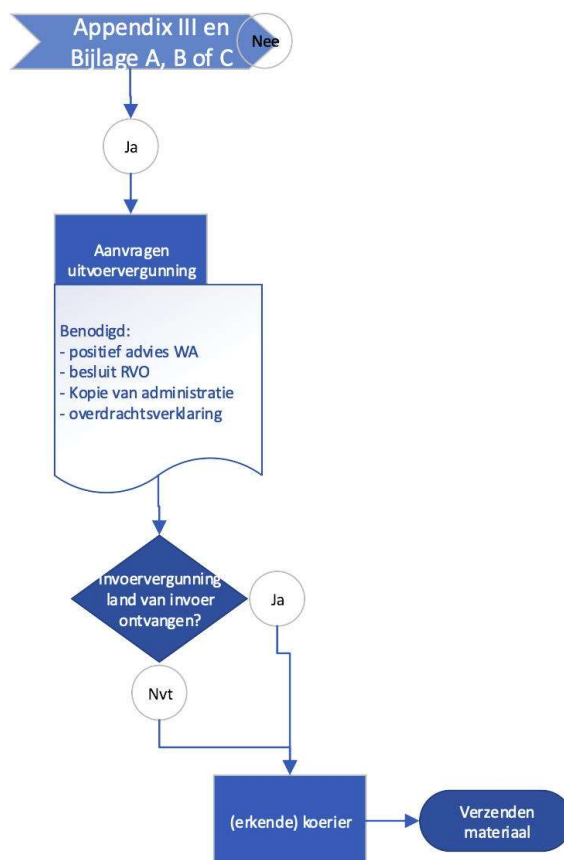
Voor soorten op Appendix II geldt in het algemeen dat er eerst een uitvoervergunning kan worden aangevraagd waarmee de ontvanger een invoervergunning kan aanvragen bij zijn/haar bevoegd gezag.

Voor de aanvraag is het overleggen van een kopie van de relevante administratie en/of een overdrachtsverklaring noodzakelijk.

Voor planten is er een mogelijkheid om materiaal bij te schrijven op een fytosanitair certificaat. Gaat u als commerciële partij gekweekte plantensoorten van Bijlage B uitvoeren uit de EU? Voor sommige soorten heeft u geen uitvoervergunning nodig. Wel moet u voor deze planten een CITES-bijbeschrijving doen op het fytosanitair certificaat. Dit doet de NVWA. Deze bijbeschrijving vervangt een CITES-uitvoervergunning. Meer informatie zie website van [NVWA](#).

Vraag in het land van invoer of zij een invoervergunning nodig hebben.

3.3.4 Export Appendix III (en Bijlage A, B of C)

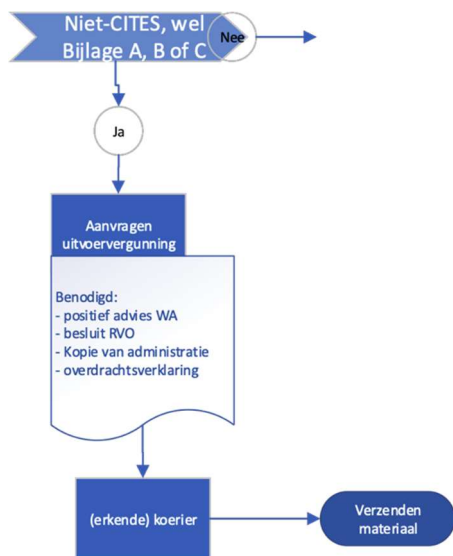

Figuur 11, stroomschema export Appendix III en Bijlage A, B of C

Voor (materiaal van) soorten op Appendix III, ook wanneer het binnen de EU blijft en op Bijlage A-C staat, volstaat een uitvoervergunning die aangevraagd kan worden door bij de aanvraag een kopie van de administratie te overhandigen (of een overdrachtsverklaring).

In een aantal gevallen is het dan niet meer nodig om een invoervergunning aan te laten vragen door de ontvanger, mogelijk volstaat een kennisgeving of is het exportcertificaat voldoende. Voor meer informatie zie de RVO website.

3.3.5 Export Niet CITES, wel Bijlage A, B of C

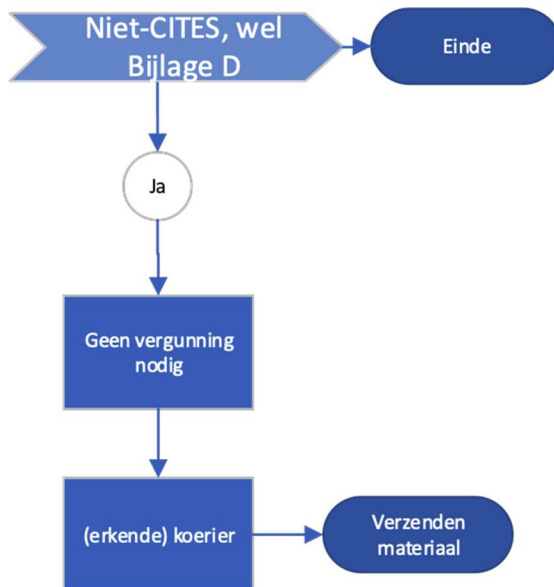
Figuur 12, stroomschema export niet CITES, wel Bijlage A-C

In het bijzondere geval dat een soort niet op de CITES- Appendices staat, maar de EU er voor heeft gekozen om een soort toch op de Bijlagen A, B of C te plaatsen, is het toch nodig om een exportvergunning aan te vragen.

Daar het niet om CITES-materiaal gaat zal hier in het niet-EU land geen CITES-verplichting gelden en zal er geen invoervergunning noodzakelijk zijn.

Binnen de EU kunnen wel importverplichtingen gelden, zie hiervoor Hoofdstuk 3.1.

3.3.6 Export Niet CITES, wel Bijlage D

Figuur 13, stroomschema export, niet CITES, Bijlage D

Wanneer de EU de soort op Bijlage D heeft gezet, gelden hier geen vergunningsverplichtingen. Wel is het zinvol dit goed te administreren voor geval op enig moment de EU besluit de soort naar een andere Bijlage te verplaatsen.

4 Vergunningen en kennisgevingstraject

De import- en exportvergunningen en kennisgevingen moeten bij de RVO aangevraagd of gemeld worden. Het traject wordt uitgelegd op de RVO-website (<https://www.rvo.nl/onderwerpen/cites/aanvraagproces>). Voor de aanvragen en kennisgevingen is een eHerkenning nodig van niveau 2+ of hoger.

NB: Aangeraden wordt om de aanvraag in te dienen op naam van de instelling en niet op persoonlijke titel van onderzoeker of BVF.

Vergunningen voor invoer- of (weder)uitvoer over de EU-grenzen worden voor een specifieke transactie uitgegeven en moeten binnen 6 maanden gebruikt worden. Wordt een vergunning niet binnen die tijd gebruikt, dan is deze niet meer geldig en zal er een nieuwe aangevraagd moeten worden. Niet gebruikte vergunningen wil de RVO graag teruggestuurd krijgen, zowel het originele witte formulier als de gekleurde kopieën. Andere landen kunnen kortere termijnen aanhouden. Dit kan worden nagevraagd via de contactgegevens van de Management Autoriteiten. Deze zijn te vinden via [cites.org country profiles](https://cites.org/country_profiles).

Voor handel binnen de EU (inclusief binnen Nederland) is een EU-certificaat nodig. Deze certificaten horen bij (materiaal van) een specifiek dier of plant en kunnen ook voor een specifieke transactie zijn, maar ook voor meerdere transacties. Dit is te zien op het certificaat zelf. De EU-certificaten blijven bij het specimen zolang de situatie niet verandert. Als dit wel het geval is, bijvoorbeeld bij sterfte, dan wil de RVO graag de certificaten terug ontvangen. Indien er materiaal verder wordt gebruikt in een andere vorm kan wel een vervangend EU-certificaat nodig zijn.

Handel kan hierbij gepaard gaan met in- of (weder)uitvoer maar ook een verandering van de eigenaar binnen de grenzen (zie voor de formele definitie Hoofdstuk 1.6). In principe wordt binnen vier weken een besluit genomen op een aanvraag tenzij een aanvraag niet compleet is of als er informatie van derden nodig is zoals informatie van andere landen of de Nederlandse Wetenschappelijke Autoriteit. Begin op tijd met aanvragen. Alleen in uitzonderlijke gevallen met bederfelijk materiaal of wanneer dierenwelzijn in gevaar is, kan mogelijk extra voorrang gegeven worden aan een aanvraag.

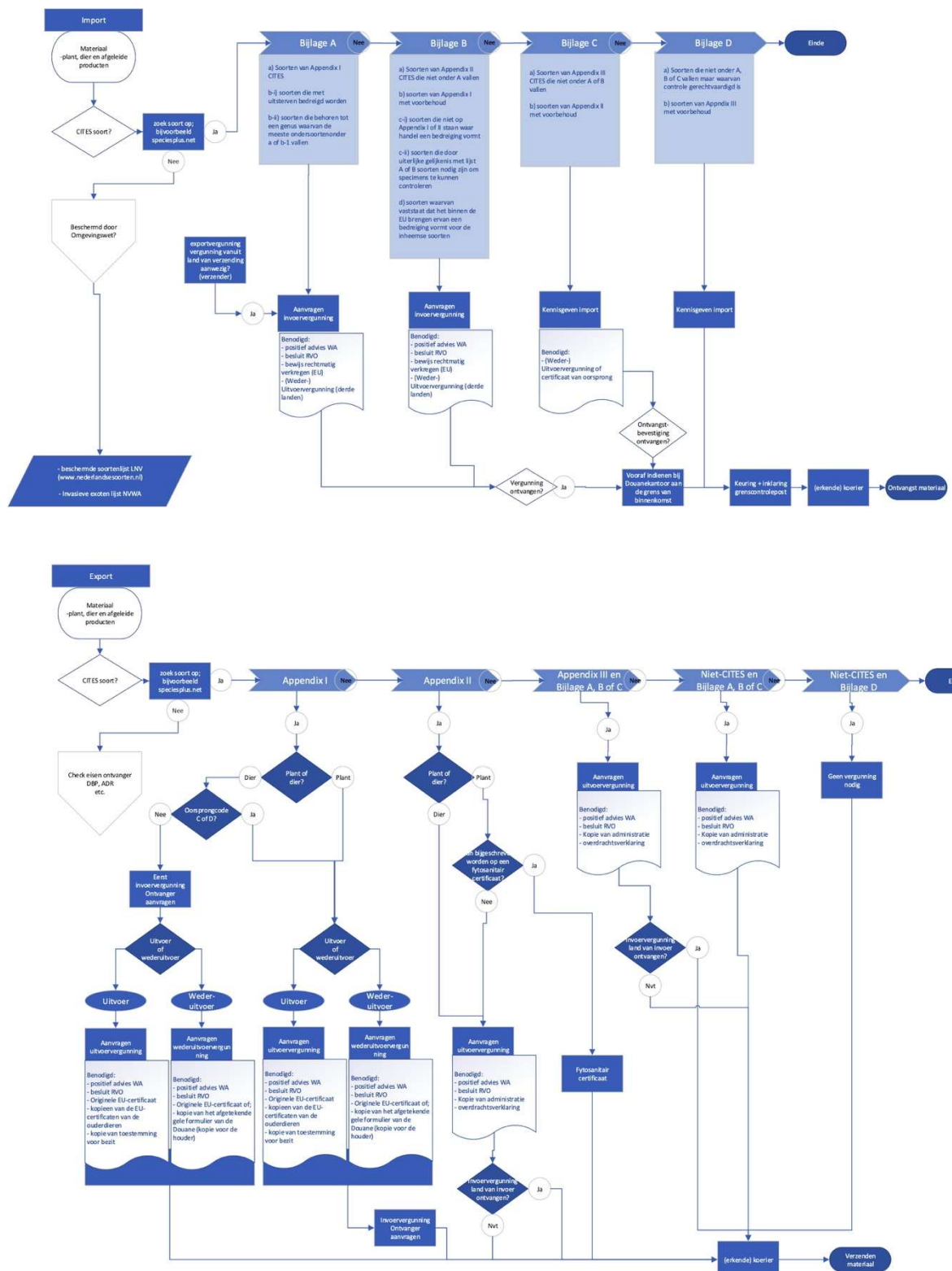
Aangezien men te allen tijde, en vooral bij verder verhandelen van het CITES-plichtige materiaal, moet kunnen aantonen dat het materiaal rechtmatig is verkregen, dient alle bewijs hiervan bewaard te worden zolang het materiaal nog aanwezig is. De minimale bewaartermijn van de CITES-administratie is volgens de Omgevingsregeling ten minste 3 jaar na de datum van de laatste in de administratie aangebrachte wijziging of aanvulling.

5 Bronvermelding

1. RVO: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/cites/documenten/administratie>
2. Species.plus: <https://www.speciesplus.net/>
3. Gids voor de toepassing van CITES-oorsprongscodes: [Guidelines for the Application of CITES Source Codes](#)
4. Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: <https://cites.org/eng/disc/text.php>
5. (basis) [Verordening \(EG\) nr. 338/97](#) van de Raad van 9 december 1996 inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer
6. (uitvoerings) [Verordening \(EG\) nr. 865/2006](#) van de Commissie van 4 mei 2006 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer
7. [Verordening \(EU\) 2023/966](#) van de Commissie van 15 mei 2023 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad om rekening te houden met de wijzigingen die zijn aangenomen op de 19e vergadering van de Conferentie van de Partijen bij de Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten.
8. [Uitvoeringsverordening \(EU\) 2025/6](#) VAN DE COMMISSIE van 6 januari 2025 tot instelling van een verbod op het binnenbrengen in de Unie van specimina van bepaalde in het wild levende dier- en plantensoorten overeenkomstig Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer en tot intrekking van Uitvoeringsverordening (EU) 2023/2770 van de Commissie
9. [Verordening \(EU\) 100/2008](#) Van de Commissie van 4 februari 2008 tot wijziging, ten aanzien van monsterverzamelingen en bepaalde formaliteiten betreffende de handel in de in het wild levende dier- en plantensoorten, van Verordening (EG) nr. 865/2006 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad
10. Omgevingswet: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037885/2025-07-01> en <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/omgevingswet>
11. Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL) [wetten.nl - Regeling - Besluit activiteiten leefomgeving - BWBR0041330](#)
12. Live Animals Regulations: <https://www.iata.org/en/publications/manuals/live-animals-regulations>
13. BVF Platform: <https://www.bvfplatform.nl/kennisbank>

6 Bijlagen

6.1 Bijlage 1, Stroomschema totaal

Figuur is ook te vinden op de [BVF Platform website](#).